

GLASLO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIČTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 32.—, POLUGOD. K 16.—, ČETVRTGOD
K 8.— POJEDINI BR. 1 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Mjesnim cionističkim organizacijama!

Radni Odbor Saveza Cionista Jugoslavije poziva sve mjesne cionističke organizacije, da provedu izbor delegata za godišnju cionističku konferenciju, koja će zasjedati u Bazelu od 18. do 23. januara 1920.

Za broj delegata, što ih pojedina cionistička federacija može da izašalje konferenciji, mjerodavan je broj uplaćenih šekela za godinu 1918.—1919.

Prema tomu može naš savez da izašalje u smislu §-a 40. organizacionog statuta 3 delegata.

Aktivno pravo izbora imaju cionisti obojega spola, koji su uplatili šekel i izvršili 18. godinu, a pasivno izborno pravo s navršenom 24. godinom.

Izbor delegata obavljaju pojedine mjesne cionističke organizacije u skupštini, koju će u tu svrhu sazvati.

Svaka mjesna cionistička organizacija bira 3 delegata i 2 zamjenika.

O izbornom činu ima se voditi zapisnik, koji osim uobičajenih formalnosti treba da sadrži broj izbornika, razmjer predanih glasova za pojedine kandidate, te imena izabranih delegata.

Tako sačinjen zapisnik, potpisan po predsjedniku, tajniku i skrutatorima, ima se odmah poslati uredu Saveza Cionista Jugoslavije, koji će prema izbornom rezultatu u pojedinim mjesnim cionističkim organizacijama nakon obavljenog konačnog skrutinija ustanoviti i proglasiti imena izabranih delegata.

Zapisnici o izboru imaju se priposlati tako, da najkasnije do 1. januara 1920., stignu uredu S. C. J., a rezultati izbora bizzojavno saopćiti.

Kasnije stigla izvješća ne će se moći uvažiti, jer nabava putnica, osobito vizuma za put i boravak u Švajcarskoj iziskuje mnogo vremena.

Upozorujemo mjesne cionističke organizacije, da se šekel za prošlu (1918.—1919.) kao i za ovu godinu može uplatiti do dana izbora, te da svakog cionistu potojete na dužnost plaćanja šekela i godišnjeg prinosa za svjetsku i zemaljsku organizaciju.

O izboru delegata imaju se obavijestiti i svi cionisti, koji spadaju u okviru po-

jedine mjesne cionističke organizacije, a stanuju izvan njezinog sjela.

Savez cionista Jugoslavije Radni odbor.

Dr. Licht v. r.

Herzer v. r.

Radni Odbor preporuča izbor ovih kandidata za delegate odnosno zamjenike, koji su kandidaturu prihvatili:

Dr. Hugo Spitzer, odv. i predsjednik S. C. J., Osijek.

Šimo Spitzer, trgovac i član R. O. S. C. J., Zagreb.

Cand. iur. Braco Poljokan, Banjaluka, sada Pariz.

Zamjenici:

Dr. Pinhas Keller, rabín, Banjaluka.

stud. iur. Meric Finci, Bijeljina, sada Zagreb.

Heroj i duša.

Što je heroj? Je li to onaj, koji na ostrici svoga mača nosi bezbrojne tragove krvave nadmoći, koji za trijumfalnim kolima lancima vuče za sobom bezbroj sputanih sloboda, kojemu se oči kriješe od opojnosti neodoljive vlasti, a u peti osjeća vječiti trzaj nagona za gaženje? Nije. Već je heroj, kako ga gledamo mi u svojoj istoriji, uvijek bio čudoredni, duševni oslobodilac, stvaralac naroda poput Mojsije, oslobodilac naroda poput Jude Makabija, iskupitelj njegovog života na umoru njegovu poput Bar Kohbe i Bar Giore, preporoditelj njegov poput Herzla. Neobičan je usud tih naših heroja. Svaki je od njih gradio ili izbavljao ili preporadao čudoredni svijet svoga naroda na prijelazu njegovu između juče i sutra i svaki je od njih amorfnoj masi potlačenog od fizičkog kmetstva ili faskidanoj od uticaja strane i čudoredno niže civilizacije bio vodič na visove, na kojima se radaju ili preporadaju ponosi i čudoredna svijest i jednovitost, koja čini masu narodom i čuva ga, da se ne raspame i opet u čudorednu amorfnu masu. I nijedan od njih nije dočekao branja plodova. Svi su oni bili posvetitelji; svi su se oni posvetili gradeći svetišta narodu i paleći u njima prve svijetle, pa zatim odoše tako, da je hram, što ga sazidaše za vječnost svoga naroda, ostao pun njih po duši visokoj i čistoj, što je u narodu izbaviše svojim velikim činom.

Zašto ne odredismo svetkovine ni Samsonu, ni Davidu, ni Juditi? Ne slavimo rušenje zidina jerihonskih, ne spominjemo se ni jednim spomendanom pobjede nad Amalekom, Kenanicanima, Heticanima, Amoricanima i Filistejima. U hramu jeruzalimskom nije zavjetna škrinja s dekalogom podnašala blazine pobjedničkih ratničkih trofeja. Narod je židovski zagrezo pokadšto u nečudorede, u razvratnost, ali nijedno njegovo svetište nije bilo sazidano Bogu vojski. David nije smio da gradi hram Bogu Izraelovu, jer ruka, koja je prolila krv, po riječima židovskoga proroka, nije smjela da gradi dom Bogu. Taj židovski Bog osvete, kako ga rado nazivaju, osvećivao je samo čudoredna zla do u deseto koljeno. U tome je bio bezobziran i nenamoljiv. Ali ruke, koje pristupiše njegovu oltaru, moradoše drhtati od uzbuđenja čudorednoga strahopoćitanja. Ne smjede na njima biti krvi. Zato naš heroj nije Samson, čija je sila bila u ruci i magarećoj čeljusti, a čija se čudoredna tragična krivnja njemu oslijepjenomu osvećuje u kumirovu hramu od njegove rodene ruke, koja je pokapala njega s Filistejima.

Grčki, rimski, germanski tip narodnog junaka nije naš. Neka to smatra tko hoće jednim estetskim nedostatkom. Čudoredna monumentalnost židovskih heroja oporija je od mitskih proslavljenih djela osvajačaca. Ali htio svijet ili ne htio, njihovo djelo živi ne kao zanemorni ditičamb za uho ni kao gigantsko rvanje što se njime opajaju oči, već kao živi piamen one nutarnosti od koje žive i sad još čudoredne energije etski najboljega dijela čovječanstva.

Juda Makabi latio se mačom da ruši kumire i da spašava narod, spašavajući njegovu duševnost.

I mi smo nekad bili narod mača. Naše borbe bile su ipak uvijek, ako izuzmemo doba osvajanja Palestine, borbe spašavanja u časovima očaja nad premoći neprijatelja. U najljepše listove mlade istorije obnove Obećane Zemlje brojimo Šomrim, koji životom štite naše djelo preporoda. Ali nama je ovo dokumentovanje lične odvažnosti samo činjenica, koja ne biva velika u našim očima sama po sebi, već po čudorednim pokretalima, koja je izazvala. Nama je, da se duboko potreseni poklonimo Šomeru, koji pade od arapske puške. Ali naša suza žali, veliki plamen duše, ko-

ji je ostavio jedan mladi život da budne baštinom četi tolikih drugih mladih života spremnih na žrtve, od kojih će da živi jedan narod, čija je možda najjača tradicija maskir nešamot, spomen duša.

Iz čudorednog raspoloženja rodila se evo i sad volja za činom, koja nužno uvjetuje i volju za borbu: cijonski preporod židovstva. Pa došlo što mu dragó, jedna pravedna budućnost, koja će biti kadra da cijeni čine po veličini čudorednih motiva, po volji za samopožrtvovnost, nazvat će cijonističko doba židovstva preporodom čudorednog herojstva židovskog naroda. Nas ne će dirati porugljivi smiješak malodušnih, oportunističkih, malih duša, koje ne shvaćaju makabejstvo pjonira budućnosti svoga naroda. Kome je mjeofilom herojstva grozota amoralnog krvavog pobjedništva, štono sebi iz trupla ljudi gradi podnožje vlasti, taj će se dabome sažalno nasmijati kad se govori o herojstvu, kojemu je oruđe plug, a trofeje novi procvat jednoga naroda, jedne zemlje, jednog ponosa, jedne duše, jednog oslobodjenja od spona, koje sapinju fizičku i čudorednu slobodu.

Ali tko osjeća, da ga je taj zanos istrgao iz svakidašnjosti, izdigao iz gliba mržnje i prezira na čisti vis tako, da može prezir prezrteti a mržnji uspravan odolijevati, u dušu upijati predosjećano veličanstvo djela izbavljenja, srce otvarati vrednotama, koje oživješe u času, kad mišljasmó: još čas i njih ne će biti više: — taj cijelom svojom dušom, cijelom svojom pozitivnom voljom za život, cijelim optimizmom jedne jake vjere spoznaje nastajno herojstvo današnjih dana, najboljegga, u istinu mladoga dijela, svoga naroda.

I taj će biti spreman na svaku žrtvu. Neka je još nogama svojim u zastalim, trulim vodama jedne generacije, koja obamire; neka ga i oblada kadikad tromost, koja mu ne da, da se jednim snažnim zamahom istrgne i uzdigne do jedne jasne velike mladačke odluke; ali to znamo; kad dođe zov na čin, koji traži svakoga i sve, što je najbolje u nama, taj će zov naći jedan odabrani čudoredni skup u židovstvu, koji će biti spreman na jedno duševno makabejstvo, koje ne preza ni od kakve žrtve, e da posveti vječnim svjetlom u kroz vijekove obeščaćenom hramu svetinju na ponovljeni kult vječnih etskijih vrednota svoga naroda!

Dr. A. L.

Rnjiga židovske budućnosti.

Ocijenjuje dr. inž. Avram Werber.

(Svršetak.)

Nekoliko spćeljnih pitanja.

Ovamo spada pitanje sporazuma s Arapima, problem kulturne zadaće Palestine, socijalna preudezba, način rada, strukovno obrazovanje poljoprivrednih naseljenika, pitanje seoskih radnika, gradska kolonizacija itd.

Teško je ova pitanja, koja su veoma važna i koja će se pojaviti osnivanjem novog jišuba, u okviru ovoga članka samo i napomenuti.

Ali nešto valja ipak kazati, da se i iz toga vidi, kako je obilan Ruppinov materijal i kako ga je svestrano i temeljito obradio. Što se tiče političkog sporazuma s Arapima, Ruppini je mišljenja, da bi se ovaj lako mogao postići, kad bi se mogle spriječiti političke makinacije raznih na-

zovi-političara (bogatih efendija po gradovima) i to na način, da se odredi jasno i iskreno držanje prema arapskom žiteljstvu i njenim pozvanim vodjama. Ruppini navadja, da su antropološka obilježja obaju naroda tako slična, da je teško u Siriji potpunoma razlučiti Židova od Arapina; arapski seljaci su zdravi i po karakteru nepokvareni ljudski rod, koji bi doskora uvidio, kakovu bi kulturnu i ekonomsku vrijednost imala za zemlju naseoba Židova. Da zemlje imade za sve, prije je već izvedeno. A državnu i nacijsku samostalnost proživljavaće Arapi dovoljno u državi, koja je 50 putatako velika kao Palestina. Na žalost nije moguće, da se ovdje pobliže zadje u veoma zanimljive pojedinosti, koje Ruppini iznosi i zato se svakome preporuča, da bar ovaj odsjek Ruppinove knjige pročita.

Da Erec Jisrael postane kulturni centar čitavog židovstva, mora hebrejski jezik da postane temeljem čitavog školstva i života u Palestini. »Vaad halašom« mora da se izgradi, naše visoke škole moraće da postanu za cjelokupno židovstvo vrlo obrazovanja, a davaće prilike stručnoj izobrazbi. Univerza (koje je temeljni kamen medjutim položen u Jeruzalimu) sa filozofskim i poljoprivrednim fakultetom u početku, mora da se osnuje i ona će se u zajednici s tehnikom u Hajfi brinuti da odgoji najnužniji ljudski materijal.

Poslije će se još pripojiti prirodoslovni i medicinski fakultet, a uz to će se osnovati posebna visoka tehnička škola i poljoprivredna visoka škola (s veterinarskim odjelom).

Za obrazovanje i daljnje školovanje obrtnika i obrtnih umjetnika treba da se osnuju obrtne i obrtno-umjetničke škole, a za djevojke škole za ručni rad i kućanstvo.

Gojenje pravde neka se širi po principu obratničkih sudova, čija će najviša instancija biti postojeći Mišpat hašalom, koji treba da se usavrši.

Gajenje znanosti, tog mezimčeta Židova, treba u Palestini da nadje svoje počasno mjesto.

Pri osnutku i uredbi židovske zajednice mora da se uklone sve škodljivosti socijalne i po mogućnosti da prođu sva ona gledišta, koja traže da se »gospodar i sluga« izjednače, ali pri tome se nipošto ne smije dozvoliti, da n. pr. prođu ekstremne tražbine marksističkih stranaka, koje bi onemogućile nacijski preporod.

Sve socijalne reforme mora da se promatraju sa stajališta, koje traži da nastupi pravedna razdioba životnih potreba, a da se uz to ne umanjí sva množina proizvedenih dobara.

Samo ona poduzeća imaju se socijalizirati, koja su stabilizirana, tehnički savršena a uz to je dokazano, da su rentabilna i da to zahtijeva javni interes: u prvom redu dakle saobraćajna poduzeća. Za oveća industrijska poduzeća treba da se odrede normativni zakoni, koji ograničuju privatnu korist, a u drugu ruku ne zaprečuju, da se stvaraju i razvijaju i proširuju takove industrije. Isto tako ne smije odmah pri početku da započne nacijska zemljišta pod svaku cijenu, da se ne bi koji stalež židovstva suzdržao od ućedjenja i da se time ujedno pruži mogućnost rada privatno-ekonomskim instinktima židovskih srednjih klasa.

Zadrugarstvo ima da se što više potpomaže u poljoprivredi i u industriji, a zaštititi radnika treba da se posveti osobita brižljivost i pažnja.

Kod svih tipova naseljenika, koje Ruppini navadja, nastoji on dokazati, da je moguće socijalni uspon iz jedne grupe u drugu i da nema velike razlike u načinu života, a da ta razlika gotovo iščezava kod seljaka, maloposjednika i radnika.

Ruppini nadalje još obradjuje sve najvažnije tipove zadruga, počam od radničkih do naseljeničkih zadruga radništva, pa producenata i produktivnih zadruga kolonista te pokazuje, od kolike je važnosti zadrugaška zajednica upravo kod novih naseobina, te onda prelazi na važno pitanje izobrazbe poljoprivrednih naseljenika. Malo je čudnovato, da on pripisuje mnogo manju važnost prvom putu praktičke izobrazbe u pojedinim ekonomskim jedinicama nego li onoj u školama, koje su za to obrazovanje namijenjene: u poljoprivrednim školama i školskim farmama. Izgleda, da mu je nepoznata činjenica, da takove škole od sinova seljačkih, koji su na selu odrasli, mogu doduše da učine veoma dobre poljoprivredne radnike, ali nipošto ne mogu da odgoje novi naraštaj seljaka. A isto tako valja da ne zna za velike uspjehe poljoprivrednog šegrstava u Njemačkoj.

U pogledu radničkog pitanja Ruppini zastupa sasvim ispravno stajalište židovskog palestinskog radništva, koje traži, da se u židovskim radnjama upotrebljavaju židovski radnici: Avoda tehora. Zato je nužno, da se isključi konkurencija jeftine radne snage Arapa, pa ako se bude morala plaćati i veća nadnica, jer će se ona naplatiti, ako se budu organizovale zadruga.

Radnicima mora uz to da se olakša život raznim uredbama, da mogu sve dobiti jeftinije i da uzmognu na taj način uživati uspjeh svoje marljivosti sami.

Cijonistička Organizacija je na posjedima Ž. N. fonda već i prije rata stvarala takove uredbes (n. pr. stanove za radnike, radničke kuhinje, organizaciju bolesničkih blagajna i konsumskih zadruga). Mora nadalje radništvu da se pruži mogućnost sudjelovanja u određivanju tarifnih ugovora, u mjestima za pribavljanje rada radnicima i u državstvenim uredbama. Moraju se osnivati zadrugaški fondovi (koji će dijeliti predujam radničkim zadrugama) itd.

Kod gradske kolonizacije, koja će, po Ruppinu, u prvom deceniju iznositi godišnje 3000 porodica, a stajaće 178.000.000 franaka, mora da se pripazi, da se osnivaju židovski dijelovi grada u gradovima koji već postoje (kao n. pr. Tel Aviv u Jafi) i da se uz to osnivaju novi gradovi.

Zemljišta neka tu pribavi isključivo Žid. nar. fond i neka se daju u nasljedni zakup, tako da svaki useljenik imade pravo da dobije jedno gradilište; e da se uzmognu sagraditi kuće, hipotekalni zavodi daju gradjevni kredit.

Ruppini veli, da će time u židovskom životu Palestine nestati onih tužnih socijalnih pojava: iskorišćavanja sa strane stanodavaca, čitavih kasafna za stanovanje, a uz to nestaiće dovoljnog broja prostora za porodice, koje imadu mnogo djece.

Daleko bi odvelo, kad bih se dotakao još i svih drugih problema, kojima se Ruppin bavio.

Držim, da mi je ovim redejima uspelo, da pokažem — a to im je bila i namjera — da već postoji program židovske kolonizacije u svojim osnovnim potezima i da imademo temelja, na kojemu možemo sigurno da gradimo i ako mnoge pojedinoosti ne mogu da naidju na općenito odobravanje.

Da pri tome Ruppin uvažava realni život, kakav se sad ukazuje, to mu se ne će zamjetiti, jer on zajedno polazi i na put, koji vodi socijalnoj pravdomosti.

Za Ruppina je prije svega židovska kolonizacija nacionalna stvar. On sam veli: »Židovski rad naseobe u Palestini imade u prvom redu u vidu nacionalni cilj, a tek u drugom redu socijalni.«

To treba da upamtimo.

R izgonu stranaca.

»Židovska svijest« (Sarrajevo) u broju od 12. o. mj. posvećuje izgonu stranaca iz Bosne članak pod nazivom »Opasna igra«, u kome kaže:

»Jedno od najopasnijih takvih sredstava (za zadržanje vlasti) je ugadjanje niskim instinktima širokih masa. Umjesto da odgovorna vlada sama upravlja zemljom i narodom, da udesi svoju politiku u državi prema višim državnim interesima, prema duhu vremena, po savremenim demokratskim načelima, umjesto da vlada odgaja široke mase, ona se — u svojoj nesposobnosti ili slabosti — daje voditi sramotnim, nesavremenim instinktima mržnje odozdo.

Badava se nastoji na sve moguće načine opravdati i obrazložiti postupak, koji nesumnjivo ima samo tu svrhu, da se polaska čaršiji, i to njenom zaostalom, nevaspitanoj dijelu. Drakonske mjere, koje je vlada u zadnje vrijeme ponovno poduzela protiv mirnih Židova pod generalnom paušalnom optužbom, da su nepoćudni stranci, nijesu diktovane nikakvim ni unutarnjim ni vanjskim državnim interesom. Za to smo iznijeli dosta dokaza u zadnjem broju ovoga lista. Ponavljamo, da se stambeno pitanje, koje se sada uzima kao pravni titulus, ne može i ne će biti djelomično riješiti izgonom »nepoćudnih stranaca«. Statistika svakog grada može to da dokaže matematskom jasnoćom. — Moramo nadalje da opetujemo, da je pitanje dobrovoljaca jedno važno socijalno pitanje, koje se može trajno i temeljito riješiti samo širokim mjerama i dalekosežnom akcijom, u kojoj će sudjelovati država i sve naše društvo. Treba ljudima, koji su besprimjerno požrtvovnošću i samoprijegorom bili pripravnici, da dadu sve za narod i otadžbinu, dati trajne mogućnosti čestitog rada i stvoriti čvrste temelje sigurne egzistencije. Mi tvrdimo, da je sramotno poniženje za naše dobrovoljce, ako ih vlada upoređuje sa rimskom fukarom i degenerisanom ruljom, koja je vikala: Panem et circenses!

Konačno moramo još upozoriti mjerodavne faktore na to, da način provođenja dotičnog naredjenja o izgonu stranaca (čitaj Židova), otvara širom vrata korupciji. Tako se dešava, da se naredjuje izgon ljudi, na koje se naredba nikako ne proteže.

I dok pišemo ove retke, još nije prestala ta opasna igra, koja samo potpiruje nečovječne instinkte mržnje u masama. Mi poručujemo mjerodavnim faktorima i svoj našoj javnosti, da se ovako ne mogu i ne će konsolidovati naše prilike. Ne smije se ugadjati masi nego je treba odgajati.

Kao što je danas svima posve jasno, da je motivacija, pod kojom su proganjani Židovi u mjesecu maju kao »boljševici« i »subverzivni elemenat«, posve neosnovana i apsurdna, tako je isto očigledno, da je i tvrdnja naše vlade, da će se izgonom »nepoćudnih stranaca« riješiti stambeno pitanje i pitanje dobrovoljaca samo puko obmanjivanje sa prozirnom namjerom da se uguši pošto pota nezadovoljstvo, koje vlada u narodu radi opće nesredjenosti i bezglavosti.

Progoni još nisu obustavljeni. No mi ne možemo da vjerujemo, da ne će vlada barem u zadnji čas uvidjeti, da su poduzete mjere protiv Židova neopravdane, nepravedne i posve besmislene, jer će prije naškoditi nego što će donijeti kakve koristi. Mi očekujemo obustavu tih progona i obzirom na to, da je naša delegacija neki dan potpisala ugovor o miru s klauzulom o zaštiti manjina.

Iz židovskog svijeta.

Protestna demonstracija u Americi protiv ukrajinskih pogroma. Američki dopisnik »Jüdische Presszentrale Zürich« izvješćuje: Na 24. novembra priredjena protestna demonstracija u New Yorku, našla je silan odziv. Pri monstre-ophodu, pored stotine hiljada ljudi sa crnim znakovima, sudjelovalo je takodjer više od 10.000 jevrejskih vojnika. U svim ulicama, kojima je na sate duga povorka prolazila, bile su sve jevrejske trgovine, tvornice i radionice zatvorene, a na njima bile su izvješene duge crne zastave sa protestnim napisima. U mnogo stotina prenapunjenih hramova i dvorana održavali su se protest-meetingi, kojima je pribivalo na desetine hiljada u crno odjevenih osoba. Sve jevrejske novine izašle su crno uokvirane. Pod predsjedanjem pukovnika Harry Cutlera održan je u Carnegie Hall meeting masa. Nakon održanih protestnih govora državnog tajnika Danielsa, kardinala Lowella, Hylana, newyorškog načelnika, Jakoba Schiffa, rabi Wise-a, Louisa Marshalla itd., prihvaćena je jednoglasno razlučija, u kojoj se zahtjeva intervencija velikih sila, koja da jedina može dokrajčiti žalosna umorstva. Ujedno je zaključeno odaslati posebnu deputaciju Wilsonu, da ishodi pomoć Židovima Ukrajine i ostalih zemalja istočne Evrope.

Židovski život u Odesi. Varšavskome »Momentu« javljaju: Židovski život u općinama, koji je bio pod boljševičkim režimom ugušen, pomalo se opet budi. Školjski odjel, koji radi u zajednici s općinskim vaadom, započeo je svoje djelovanje. Izradio je naučnu osnovu za pučke škole, no usljed nestašice materijalnih sredstava ne mogu se još provesti sve reforme. Da bi zapriječila propast od 49 škola i drugih općinskih institucija, odlučila je općina da provede samoopozovanje.

U mjesecu oktobru izabran je pomoćni komitet za žrtve pogroma, koji vrlo marno

radi. No velike zadaće komiteta nadilaze njegove snage. Sa svih strana Ukrajine dolaze mase bjegunaca, koji bježe pred pogromima. No osim tih žrtava pogroma boravi u Odesi velik broj bjegunaca iz Palestine, koji su na početku rata pobjegli pred strahotama Džemal paše. Nakon dugih pregovora s ruskim parobrodarskim društvom »Rakita« primio je palestinski komitet obavijest, da će društvo staviti na raspolaganje komitetu početkom decembra nekoliko brodova. Velik broj Židova želi već sad s tim bjeguncima da podje u Palestinu, pa su članovi cionističkog centralnog komiteta Temkin, Bruck i Schwarzmann javnim pozivom morali da opomene židovsko građanstvo, neka za sad još ne likvidira svoje radnje, jer se emigracija u Palestinu mora organizirati i ne može uslijediti u haotičnom neredu. Pored svega toga ipak dolaze mase židovskog pučanstva u Odesu u želji, da odmah odputuju u Palestinu.

Na početku decembra obaviti će se izbori za gradsko zastupstvo. Jevrejske se stranke spremaju za te izbore, pa će neke da kooptiraju s drugim ruskim strankama, a druge će postaviti samostalne listine svojih kandidata. Cioniste i Bund postaviti će svaki samostalne listine. Izgledi za Bund su vrlo slab, dok se cioniste mogu nadati, da će prodrijeti sa svojim kandidatima. Židovsko se pučanstvo nada, da će nova gradska дума shvatiti židovske potrebe i udovoljiti im.

50. rođendan dra. Hajima Černovica. Poznati jevrejski pisac i učenjak, rabin dr. Haim Černovic, slavio je 23. novembra o. g. svoj pedeseti rođendan. Černovic, koji je živio prije rata u Odesi, nalazi za sad u Berlinu na klinici. On je najznatniji zastupnik moderne židovske ortodoksije, koja smatra židovsku narodnu misao kao neophodno nužnu osnovu za budućnost židovskoga naroda. Njegovi literarni radovi mnogo su čitani, te su mu pribavili mnogo prijatelja i pristaša. Za vrijeme rata boravio je u Švicarskoj, te napisao nekoliko znanstvenih djela. Nedavno je od njega izdana prva svezka »Kieur hatalmud«, koja je naišla na opće priznanje.

Gradski izbori u Minsku. 23. novembra bili su izbori za gradsko zastupstvo, koji su od velike važnosti, jer ih i Poljaci smatraju mjerilom za plebiscit o pitanju pripadnosti istočnih predjela. Jedan dio izbornika ustegao se od glasovanja, no ipak je glasalo 45% svih izbornika. Sad još nisu poznati tačni rezultati izbora. Prema dosadanjem brojenju glasovalo je 19.611 izbornika. Listina židovskih kandidata dobila je 7532 glasa, a poljska 7436.

Židovska autonomija u Litavskoj. Promjena u litavskoj vladi nije dovela do promjene u pitanju židovske autonomije. Nova vlada stoji na istom stanovištu kao i prijašnja. Novi ministar predsjednik Galvanovski razložio je to u jednom govoru, te naglasio, da narodnosti treba da saraduju pri izgradnji nove i slobodne Litavske. Narodnostima davat će se prilike, da se narodno slobodno razvijaju. Ne može se i ne će se vanjskim pritiskom, već slobodnom saradnjom narodnosti stvoriti slobodna Litavska. Konačno uređenje pitanja autonomije pripada konstituantu, a važna i neodložna pitanja uredit će se i prije. Napose zauzet će se vlada, da se iz-

gradi židovska autonomija, a i općine na trajnoj pravnoj bazi. Pravom prisilnog oporezovanja, koje će se podijeliti općinama, omogućit će se općinama uspješan rad.

Osnivanje židovske emigracione organizacije. »Berliner Tagblatt« donosa bilješku o osnivanju Židovske emigracione organizacije u Njemačkoj. Već mnogo godina bave se neke židovske organizacije u Njemačkoj sa istočno-židovskim pitanjem. Prije nekoliko mjeseci složile su se sve organizacije u jednu Radnu zajednicu. Već za vrijeme rata osnovali su istočno-židovski radnici socijalni ured za skrb istočno-židovskih radnika u Njemačkoj. Toj zajednici priključile su se gotovo sve važnije njemačke židovske organizacije. Ove organizacije već dulje vremena pregovaraju s njemačkom vladom u interesu istočnih Židova. Radna zajednica imade dužnost, da se skrbi za istočne Židove, koji žive u Njemačkoj i da omogući boravak ratnim zarobljenicima, koji hoće da se presele u Palestinu.

Memorandum solunskih Židova. Židovska općina u Solunu predala je vladi memorandum, u kojemu je tražila: priznanje općine i pravo slobodnog ispovijedanja židovske vjere, prema postojećim običajima; osnivanje židovskih škola i drugih institucija. Jednakopravnost diploma židovskih škola s državnima. Nadalje, da se Židovi, koji svetkuju subotu, ne mogu siliti na svetkovanje nežidovskih blagdana, niti da se Židovi sile na židovskim blagdanima da rade poslove, koje im vjera zabranjuje. Priznanje prava rabinskog autoriteta, da sudj u pitanjima ženidbenog i nasljednog prava. Općina može raspisati poreze za namirenje svojih troškova, a i država ima subvencionirati općine proporcionalno broju Židova. Nadalje traži se pravo uporabe jevrejskog ili jevrejsko-španskoga jezika u trgovačkim knjigama i korespondenciji.

Grčko novinstvo arži se vrlo rezervirano. Samo »Phos« ističe, da su mnogi zahtjevi opravdani, dok je velik dio pretjeran i protivan pravima države. Sastavljačima memoranduma prebacuje, da nemaju dovoljnog respekta pred državom. »Independent« piše, da komentar »Phosa« ne odgovara shvaćanju oficijelnih krugova. To je tek mišljenje pojedinaca, koji ne poznaju intencije općine.

Iz cijonističkog svijeta.

Januarska konferencija. (Zvanična obavijest Cijonističkog centralnog ureda).

London 3. decembra. Tečajem posljednjih dana cijonistička je egzekutiva primila imena prvih delegata imenovanih po federacijama u raznim zemljama za godišnju konferenciju, koja će biti u Bazelu od 18. do 23. januara. Cijonističke federacije Francuske, Švajcarske, Holandije, Rumunjske i Istočne Galicije održale su konferencije za izbor delegata.

Razni departmani Centralnog Ureda cijonističke organizacije pripremaju posebne izvještaje, koji će se podastrijeti godišnjoj konferenciji. Dok ne stignu u London mijenja cijonističkih vodja, ne će se konačno uglaviti poslovi.

Sve se federacije pozivaju, da informiraju Centralni ured što skorije, koliko je šekela uplaćeno.

Za konferenciju židovskih sveučilišnih profesora u Bazelu, koja će biti prije godišnje konferencije, pozivi su već razaslani, te se očekuje, da će moći da dodje jedan veoma ugledan niz židovskih učitelja svjetskoga glasa. Dr. Weizman bit će vjerojatno predsjednik prve sjednice te će podastrijeti nacrt, koji sad pripravlja u pogledu jevrejskog univerziteta. Ovaj, zajedno s drugim memorandumima, koja se spremaju po raznim muzevima, raspraviti će se u sekcijama i u plenumu. Napokon, predvidja se, da će se izdati manifest o univerzitetu s potpisima svih učesnika konferencije.

Cijonistički omladinski pokret. (Zvanično.) Uzgojni departman Centralnog Cijonističkog ureda ustanovljuje, da se cijonistički omladinski pokret, koji je već prijašnjih godina znatno uznapredovao u raznim zemljama, nalazi u krepkom razvijanju. Vrijeme je sazrelo za razne grane pokreta, da dodju u pristani doticaj u svrhu ostvarenja permanentne izmjene misli i za uporedni rad. Svi interesovani u toj stvari neka stupe u saobraćaj s uzgojnim departmanom (Education department of the Zionist Office), koji je spreman, da pokretu pruži svu potporu. (»The Zionist Bulletin«.)

Konferencija učenjaka o jevrejskom univerzitetu. Vodstvo cijonističke organizacije sazvalo je po svom Odgojnom departmanu za 14.—16. januara naredne godine konferenciju jevrejskih učenjaka u Bazelu, da vijećaju o izgradnji jevrejskog univerziteta. Ova skupština učenjaka ima da na osnovu predloženih referata ustanovi program univerziteta i da odredi sve potrebno, kako bi se univerzitet već u najbliže vrijeme mogao urediti. U tu svrhu imat će konferencija da u plenarnim i odborским sastancima vijeća i odredi o slijedećim tačkama.

1. Uredjenje predavanja na odjeljenju jevrejskom i filozofsko-filološkom.

2. Prirodoslovni i medicinski fakultet.

3. Odjeljenje juridičko i socijološko-narodno-ekonomsko.

4. Pitanja organizatorne i tehničke naravi, profesorski zbor, financijalno uredjenje i stvarne predradnje za univerzitet.

Oveći broj poznatih učenjaka, medju njima znameniti fizičar profesor Einstein, obećali su svoju saradnju na konferenciji, koja će biti po osnutak univerziteta od najvećeg znamenovanja.

Sokolov o političkoj situaciji. (Konferencija francuskih cijonista). Konferencija francuskih cijonista zasjedala je 26. 27., 29. i 30. novembra u Parizu. Otvorena je konferencija u posvema punoj dvorani u Rue de Lancry. Prisutni bili su ovi članovi (akcionog komiteta) Izvršnog odbora: Nahum Sokolov, Idelsohn, Neiditsch, dr. Motzkin i dr. Reich. U ime Fédération Sioniste Française (F. S. F.) pozdravi prisutne dr. Simon Guinbourg, po tom bude dr. Jacobsohn izabran predsjednikom.

Zatim je Nahum Sokolov izjavio, da je situacija u cijonizmu momentano jednako povoljna kao i dosad. I lord Curzon u Engleskoj, a isto Pichoni i Tardieu u Francuskoj uvjeravahu ga tek nedavno ponovo, da Balfourova deklaracija ostaje u cijelosti na snazi. Francuska vlada prati cijonizam velikom simpatijom.

Francuska preuzet će mandat nad Sirijem, a Engleska nad Palestinom. Uklonjene su sve nesuglasice medju ovim velesilima. Na dnevnom redu mirovne konferencije sad je Mađarska, za njom dolazi Turska, tako da uredjenje palestinskog pitanja smajemo iščekivati tek za kojih 4 mjeseci. Po želji Francuske i Engleske stupit će u akciju League of Nations, a i okvir mandata stvorit će League of Nations odnosno mirovna konferencija. Pojednostiti već sada izrađuje Izvršni Odbor u sporazumu s engleskom vladom. Odnos prema Arapima je izvrstan. Ne potiče, da se mnogi još nijesu smirili s mišlju o jevrejskoj Palestini; ta imademo još i mnogo Židova, koji su protivni cijonizmu. I engleski činovnici u Palestini mnogo su već skloniji našoj stvari. Palestinska komisija grozničavo radi i pospješuje pripreve. Grade se kuće, a jedan engleski inžinir upravo izrađuje planove za gradnju univerziteta itd.

Uz gimnazije u Jeruzalimu i Jafi upravljat ćemo takodjer tehnikom u Hajfi. Nakon što prestane okupacija, ne će engleska vlada priječiti useljenje, ali mi se sami moramo čuvati prekomjernog useljavanja. U Bazelu sazvana godišnja konferencija cijonista ima da pripravi sve potrebno za kongres i da ponovo sabere sve sile.

U ime »Tarbut« pozdravi Stalopolski konferenciju jevrejskim jezikom. Nakon što su oklasani pozdravni brzojavni Nordau-u i Marmoreku, a brzojavna zahvala francuskoj vladi, i pošto je proveden izbor komisija, zaključena je prva sjednica. Na budućim sjednicama govorit će N. Hermann, Fridmann, Segal, Saifer, dr. Enrie, F. Braunstein i dr. Nahum Slousch.

Svjetska konferencija Hapoel-Hacaira i Ceire-Cijon. Hapoel-Hacair i Ceire-Cijon sazvali su za 13. januara naredne godine svjetsku konferenciju obih organizacija u Bazelu. Po svojoj prilici udružiti će se obe organizacije u jednu.

Konferencija strukovnjaka za palestinski rad u Varšavi. U Varšavi bila je koncem oktobra u palestinskom uredu cijonističke organizacije konferencija strukovnjaka o pripremanju za buduću emigraciju u Palestinu, kojoj pribivahu preko 30 osoba. Raspravljalo se o pripremi poljoprivrednih sila. Dva referenta razložili su problem svaki s protivnog stanovišta. Hajkes zastupao je mišljenje, da stručna izobrazba treba započeti već u galutu, a Feigin razložio je, da zemljoradnici u Palestini ne trebaju osobite stručne pripreve. Treba zdravih mladih ljudi, koji mogu da podnesu napore. Za farme potrošili bi milijarde, a taj novac možemo odmah na palestinska poduzeća potrošiti. I Oettinger i Wilkansky zauzeli su u dopisu na konferenciju slično stanovište. Konferencija je s toga zaključila, da palestinski ured potpomaže moralno i materijalno radničke grupe. Za ispitivanje sposobnosti pojedinih grupa uredit će palestinski ured agrarni odjel. Halucima se preporuča, da rade godinu dana na malim gospodarstvima. Palestinski ured nabavit će halucima zemlje za rad. Farme hehaluca imadu se podupirati.

Feigin referirao je zatim o organizaciji iseljeničkih udruženja. Polazi sa stajališta, da se emigracija ina-

de organizirati iz nutra i da se u prvo vrijeme samo fizični radnici useliti mogu. Predlaže, da se organizuju kooperativne zadruge emigranata. Emigranti plaćaju unapred iznose za putne troškove. Dok grupa ne može da podje u Palestinu, raditi će u galuti na gospodarskom polju. Nakon odulje debate primljena je rezolucija, u kojoj se veli: Palestinski ured organizovat će iseljeničke zadruge, u koje će primati ljude spremne da podju u Palestinu, te koji imaju kakav zanat ili su sposobni za kakav rad.

Inženjer A. Vin referirao je o građevnom radu, za koji bi morali imati veći interes. Razvio je tačno plan za građevno-tehničke kurzeve, koji bi bili spojeni sa praktičnim radom. Konferencija je zaključila osnivanje građevno-tehničkih kurzeva za židovske radnike, te upotrijebiti ponovnu izgradnju Litavske kao pripremu za zidare i graditeljske radnike za Palestinu.

Cijonizam u Tunisu. Časopis »Le Palestine« u Parizu, donosi interesantno pismo iz Tunisa, koje ovdje dorašamo u izvadku: Istom god. 1910. pošlo je nekolicini ljubitelja Palestine i mladih privrženika Herzlovih za rukom, da osnuju u Tunisu cijonističku organizaciju. Članovi su organizacije od početka većinom radnici i malogradljani. Društvo koje nosi ime »Agudath Sion«, raste neprestano i postalo je centar cijonističkog života. Društvo ima u sredini židovske četvrti svoje prostore. Tu se svake večeri sastaju cijonisti, da čitaju židovske novine na hebrejskom, francuskom, engleskom i talijanskom jeziku, te knjige iz društvene biblioteke. Bio je ustrojen i časnik za hebrejski jezik, a mjesečnik »Kol-Sion«, koji je izlazio u židovsko-arapskom narječju, obustavljen je za vrijeme rata.

Društvo »Agudath Sion« počeo osnivati na području Tunisa mjesečno cijonističko udruženje. Od Balfourove izjave počeo se cijonizam širiti u Tunisu, pa su i mnogi skeptici pristupili organizaciji.

Pukovnik Lawrence o cijonizmu. Pukovnik Lawrence, koji imade znatnog udjela na vojni u Palestini, dao je dopisniku »Jewish Guardian« izjave o cijonizmu, koje su značajne, jer ih dao zastupniku anticijonističkog lista. Pukovnik Lawrence slovi kao jedan od najboljih poznavalaca palestinsko-sirskog pitanja, o kojemu je među ostalim ovo rekao:

»Odlučno pristajem iz cijonizam. Vjerske razmirice, koje uostalom nikad nisu mutile židovsko-arapski odnosaj, ne će nastati, jer je danas u politici istoka najjači faktor narodnost a ne vjera.

Svagdje se danas u Peziji, Mezopotamiji, Arapskoj i Egiptu oti poklik »narodnosti«. One tri zajednice semitske rase — mislim sirske kršćane, mihamedance i Židove, koje danas žive u Palestini — te se tako jako razlikuju s vjerskoga stajališta, moći će u najvećoj sloz djelovati, u koliko se radi o političkim pitanjima.

Ali prije no što će Arapi ili druga koja država istoka ili srednje Azije priznati Židove kao bitni sastavni dio Palestine, mora se ispuniti jedan uvjet. Židovi moraju postati Palestinci. Prva židovska generacija, koja će i u Palestinu, sačuvati će još karakter zemlje, iz koje je došla. Djeca ove generacije osje-

dat će već, da su Palestinci, a cijonistički val, koji je danas zahvatio cijeli civilizovani svijet pospješit će taj proces osjećaja i učinit će iz njih istočnjake. Prestat će da budu zapadnjaci, a to je ono, što traže od njih nežidovske države. Opozicija protiv cijonizma i slabe njegove strane ne će nestati, dok je sjedište organizacije u Londonu, New-yorku, Berlinu ili Parizu a ne u Jeruzalimu. Osnivanje židovskog univerziteta je vanredan korak — ali nedostaje. Poteškoća je u tome, što bogati Židov, koji u tuđoj zemlji imade svoje zvanje, obitelj i prijatelje, ne će rado da se preseli u zemlju, u kojoj će kroz godine biti tuđnjac. Cijonizam morat će ovu žrtvu doprinijeti. Egipatski sultan pravio je jednom primjedbu, da je cijonista onaj Židov, koji plaća drugom Židovu, da u Palestini živi. Dok tu ideju ne izbije iz glave Židova i nežidova, cijonizam ne će biti ono veliko riješenje židovskog pitanja, ispunjenje velike nade židovstva.

Cijonizam smatram jednim praktičnim sredstvom, koje će moći zavesti red na blizom novozemitskom istoku. Ostvarenje cijonizma zavisi o tome, da intelektualni i finacijski vode pokreta budu prožeti ovim osjećajem, da moraju žrtvovati svoje zapadne interese i lično i svim svojim finacijskim sredstvima posvetiti se izgradnji Palestine.

Njemački glas o cijonizmu. Franz Carl Endres, bivši major u njemačkom generalnom stožeru, koji je poznat radi svojih radova o Prednjem Orijentu, bavi se i u najnovijem svom djelu »Ruina Orijenta« s cijonizmom, te među ostalim veli ovo:

»Židovsko pitanje Palestine i time i Jeruzalima došlo je cijonizmom u nov stadij razvitka. Cijonizam rodio se iz stare čežnje za domajom — bez obzira da li to neki priznaju ili poriču — koja živi u narodu razasutom po cijelome svijetu. Th. Herzl veliki je idealista cijonističkog pokreta, koji je žrtvovao svoj život ovoj čežnji. Dijelom izazvan ogavnim formama antisemitizma i osnovan u probudjenoj samosvijesti, bio je taj pokret sa svojim programom, da Židovima stvori javnopravnu osiguranu domaju u Palestini, kroz desetak godina izvrnut ruglu čovječanstva. Da je cijonistički pokret bio najviše napadnut od Židova necijonista, ne će ni najmanje čuditi onoga, koji poznaje židovsku povjest. Položaj Židova u Jeruzalimu bio je nesnošan, prije no što je cijonizam započeo veliko svoje kolonizatorno djelo, koje je zadnjih godina znatno poraslo. Židovi u Jeruzalimu živili su većim dijelom od darova svoje braće na zapadu. Najveće žrtve bogatih Židova, naročito pariškog baruna Rothschilda, nisu mogle da znatno poboljšaju položaj. Istom motiv cijonizma, stvaranje rada, organiziranje, unašanje etskih momenata u židovski život Palestine, doveo je razvoj na nov put i postao blagoslovom za žiteljstvo.

Tko je posjetio prije svjetskog rata židovsku četvrt i one dijelove, gdje cijonizam još nije prodro, sjećat će se s užasom scena tuđe i nevolje, atmosfere nečistoće i zapuštenosti, koje je ugledao. Položaj naših životinja mnogo je povoljniji od položaja ovih od gladi umišučen, siromašnih i bijednih Židova. Cijonizam stvorio je danas u cijeloj Palestini evatuce kolonije, koje imadu veliku gospodarsku vrijednost. Ci-

jonizam stvorio je i uvjete, da se razvije bogata kultura. Bolnice po najmodernijim planovima, škole, biblioteke, čitaonice raširene su po čitavoj zemlji, jevrejski jezik postao je opet živim jezikom, u kojem govore djeca pri igri, a radni impuls ispunio je život od hiljada etskim sadržajem. Na mjesto prijašnjeg nezadovoljstva, nereda i nevolje, koje su mogle da izazovu tek saučee, stupio je red i čistoća, radna mogućnost i životno veselje.

Još mnogo toga valja uraditi. Svjetski rat oteo je Palestinu za uvijek turskom neredu. Uvjeren sam, da će židovski narod naći domaju u svojoj staroj domovini i da će cijonizam privesti Palestinu kulturnom i narodnom radu.

Iz Palestine.

Osnutak naseobine kolonista Hapoel haacira. Poljoprivredna komisija Hapoel haacira održala je skupštinu u En-Ganimu, koja se bavila pitanjem osnutka zemljoradničke naseobine. Skupštini pribivalo je 30 učesnika. Zaključen je osnutak prve naseobine i primljen je ovaj statut:

1. Članom naseobine može da postane svaki poljski radnik bez razlike spola, koji prihvaća ove uvjete: a) da vlastitom snagom obradjuje zemlju; b) da zemljište priznaje kao vlasništvo židovskog naroda; c) da se služi samo jevrejskim jezikom. 2. Naseobina ne smije imati više od 50 do 76 članova, ne računavši u taj broj zastupnike drugih zvanja kao učitelje, obrtnike koji su potrebni u interesu naseobine. — 3. Svaki radnik dobije osim zemljišta oko kuće još 60 do 70 dunuma zemljišta. — 4. Ekonomske, higijenske i odgojne uredbe su javne, a svaki član naseobine dužan je doprinijeti za njihovo održavanje. Privatnim osobama zabranjeno je, da uvede slične institucije u naseobini.

Daljnji dio statuta radi o modusu plaćanja poreza i osiguranju članova za slučaj bolesti i smrti. Skupština izabrala je komisiju od sedam članova, koja će voditi pregovore radi nabave zemljišta. U židovskim radničkim krugovima smatraju ovaj projekt vrlo važnim i značajnim početkom konzolidiranja radničkog pitanja.

Nacionalizacija liječničke službe u Palestini. U konferenciji židovskih liječnika, održanoj u Jafi, prihvaćen je prijedlog za nacionalizaciju liječničke službe. (Pod nacionalizacijom se tu razumijeva, da liječnici dobivaju naplatu samo od zajednice, a ne od pojedinaca.) (»The Zionist Bulletin«.)

Nužni radovi u Palestini. U svome uvodniku od 8. novembra piše engleski časopis »Palestine« među ostalim ovo:

Kod debate o narodnim finacijama nabacio je Lord Robert Cecil pitanje o finacijskim obvezama, koje će Engleska preuzeti primanjem mandata. U svome odgovoru izjavio je gospodin Austen Chamberlain, te se očekuje da će Palestina sama podmiriti svoje potrebe. Finacijski položaj u Palestini je ovaj: porezni sistem je u glavnom preuzet od Turaka i održavajuć se javnih izdataka svake vrsti i ograničenjem na minimum upravnog aparata moći će tribut pokriti sve izdatke. Naravno da će se turski finacijski sistem promijeniti, čim na mjesto provizorne vojničke uprave u Palestini stupi trajna vlada. Morat će se pri-

miti princip, da se porezi fiksiraju i učine neovisnima o ličnoj procjeni porezovnih činovnika, jer se samo na taj način može isključiti korupcija i mito, koja su tako obiljubljena kod istočnih vlada. Ne će biti preteško, da se povećaju porezni prihodi i ujedno praktičnijim poreznim sistemom znatno olakša terete porezovnika. Kraj svega toga vrlo je nevjerojatno, da će u narednim godinama t. j. dok židovska Palestina bude postala činom, vlada u Palestini imati financijalna sredstva, da sama provede velike zadatke izgradnje Palestine. Ovo je jedan daljnji argument — ako takovih još treba — za podijeljivanje koncesija javnih radnja i produktivnog razvoja zemlje jednoj organizaciji, koja reprezentira židovski narod kod zadatake, da uspostavi židovsku Palestinu.

Jasno je, da vojna uprava u Palestini nije u stanju, da sama poduzme velike ekonomske projekte ili da dađe dozvole za takav rad. No ne mogu uvidjeti, zašto se ne bi za vrijeme ovog čekanja pravile pripreme, da se takim poduzecima može započeti u času, kad će mirovna konferencija ustanoviti legalni status za židovsku Palestinu i odrediti britski mandat za Palestinu. Hoćemo li navesti samo dva ovalova podhvata: gradnja nasipa za odbranu valova u Haifi i uredbu za povodnjivanje i električnu snagu. Haifa bit će najvažnija luka na obali sredozemnoga mora. U zimskim mjesecima ne mogu ladje istovariti robe. Posljedica je toga, da brodovi moraju u Beyruth noći, što prouzrokuje gubitak vremena i suvišnih troškova. Izgradnja trajne potpune luke u Haifi trajala bi dugo i iziskivala velika novčana sredstva, a gradnja nasipa za odbranu valova brzo bi bila gotova i s razmjerno malo troškova skopčana. Što se tiče projekta za povodnjivanje i uredbu električne centrale, moglo bi se sad početi s istraživanjima, a to bi bilo i od važnosti i za istraživanja odredjenja granica, koje Palestina mora da dobije. Ne može i ne smije da bude debate o tome, da Palestina mora obuhvatati svojim granicama sve vodne snage, koje su od vitalne važnosti za zemlju, a sad poduzeta istraživanja mogla bi isključiti debatu o tome, što je bezuvjetno nužno za zemlju.

S ovom i sličnom stvari ne treba krzmati i čekati, dok mirovni zbor bude dogotovio sporo napredujući posao. Svi nas uvjeti nukaaju, da stvar smjesta započinemo, jer se vojna uprava u Palestini i u drugim stvarima ne drži ropki principa status quo.

Izjava švedskog konzula o priljkama u Palestini. Stockholmski »Internatijonalni dopisni ured« javlja: Švedski generalni konzul u Jeruzalimu, G. Dalman, opisuje u pismu na švedski trgovački ured, trgovačke i prometne prilike u Palestini, te među ostalim veli: Rat je cijeli promet u Palestini uništio. Sad se opet oživljuje, te razne države šalju već svoje brodovlje u palestinske luke. Sav prijašnji promet imade da postane tek sjenom budućeg prometa, jer Židovi namjeravaju Palestinu dignuti do prvostepene kulturne zemlje. Momentano je najveća potreba na robu od drva svake vrsti. Sve vrste drva, koje se budu trebali za obnovu zemlje, kao balvani, vrata i gotovo pokućstvo, morati će se uvesti. Čim je veća useljivanje tim je veća

potreba papira. Veoma mnogo se traži motori na petrolej i petrolejske peći, jer zemlja nema niti šuma niti ugljena. Telefon nije dosad Palestina uopće imala, jer se je turska vlada bojala zavjera, te sada postoji velika tražnja telefonskog materijala. Prije rata načinjen je nacrt za pet palestinskih željeznica, kojih bi sjecište bio Jeruzalim. Ove se sada dovršavaju. Golemi plan postoji, da se postavi slap na Mrtvome moru, kako bi se dobio izvor za vodu silu. Na Jordanu se već radi na koritu rijeke, tako da će moći služiti za dobivanje električne struje.

Židovske pukovnije u Palestini. Židovska se javnost sada mnogo bavi pitanjem, što će biti od židovskih pukovnija u Palestini. Prevladava nada, da će ostati stanovite pukovnije trajno u svrhu očuvanja reda i sigurnosti u zemlji.

U februaru 1915. priključio se u Aleksandriji nekoliko stotina židovskih mladića bjeguncima iz Palestine — Englezima, da vojuju u Palestini. U apriliu 1917. uspjelo je Japotijskome sklonuti englesko ratno ministarstvo, da organizira židovske pukovnije. Tako su stvorene 3 židovske pukovnije, koje se istakloše svojim junaštvom u borbama za Palestinu. Osvojenje Judeje i ulaz židovskih pukovnija proizveoše u židovskom pučanstvu silno oduševljenje. Na tisuće ih se javljalo dobrovoljno u vojsku, ali je veći dio bio nesposoban uslijed tjelesne slabosti, prouzrokovane oskudicom ratnih godina. Svega ih je 1000 u Palestini bilo sposobnih za vojsku. — Procentualno bile su ove pukovnije sastavljene ovako: 38% iz Amerike, 30% iz Palestine, 21% iz Engleske, 9% iz Kanade i 2% iz Argentine.

U interesu židovskih pukovnija osnovane su u Palestini ove javne institucije: »Crveni Magen David«, »Židovsko pukovnijsko društvo« u Jeruzalimu i »Vaad Hehaluc« u Jafi. »Crveni Magen David« imao je zadatak medicinski i novčano potpomagati pripadnike žid. pukovnija. Uredio je kantine, priredjivao koncerte i predavanja u pukovnijskim logorima, uveo tečajevе za jevrejski jezik, u bolnicama dijelio židovske novine i knjige itd. »Židovsko pukovnijsko društvo« u Jeruzalimu davalo je materijalnu potporu familijama židovskih vojnika, a isto tako i »Vaad Hehaluc« u Jafi. Na potporama se podijelilo preko 20.000 funti, a financirala je što engleska vlada, što eijonistička palestinska komisija. Djelovanjem »Vaad Hehaluca« uređene su mnoge bolnice i lazareti.

Nekoliko mjeseci iza primirja mnogi su židovski vojnici, naročito oni iz Amerike, povratili se svojim domovima.

Poznato je, da je »Američan Zionist Commonwealth« odlučila osnovati koloniju »Balfouria«, da na njoj naseli 100 demobilizovanih židovskih legionara, pa su gotovo već sve predradnje dovršene.

U počast legionarima tiskana je lijepa knjižica »Pinkas Zikaron«, u kojoj su osim mnogih znanja vrijednih data o židovskom životu u Palestini, o židovskim institucijama i slično. Ovu je lijepu knjižicu »Crveni Magen David« na uspomenu razdijelio među židovske legionare.

Iz Jugoslavije.

Dr. Ljudevit Schein, advokat u Pakracu, umro je 8. o. mj. u sanatoriju Enzbach kraj Graza u 32. godini života. Dugogodišnja, teška bolest shrvala je i opet jedan od najsebičnijih, najpoštenijih, tihih saradnika oko procvata i produbljivanja eijonizma, najpače u akademskim rdovima. Jednostavan, kakvi je bio u svome cijelome biću, i njegovo je eijonističko uvjerenje bilo jedna jednostavna, sama sobom razumljiva, nesavladljiva vjera, koja nije potnavala ni najmanjeg kompromisa, nikakvih oportunističkih koncesija. U tom i jest bila jakost njegova djelovanja na drugove u akademskom klubu »Judeji«, kojoj je bio vjernim i neumornim članom jednim svetim žarom i energijom duše, koja je išla nad snagu njegova već tada bolesna tijela i od kojeg mu je tijelo još brže izgaralo. Iskrenost, kristalna čistoća njegova značaja, učiniše ga pokadšto opotim i intolerantnim prema slabocama drugova, kojima je bio personalizovana savjest i koji ga moradoše jednako duboko poštivati, kako su ga veoma i voljeli s njegova prijateljstva, u kome nije bilo nikakva priuzdržaja, već samo puna ljubavi britska predatnost, nesentimentalna u čudrednim zahtjevima na lični karakter i požrtvovnost za ideju.

Čuvajući njegov spomen harno i puni počitanja, mi smo potreseni od gubitka jednoga potpunoga čovjeka i bezuslovnoga Židova.

Predavanje dra. Albala. Dr. Albala, sada kapetan u srpskoj vojsci, došao je iz Beograda i održao u Osijeku predavanje, kojemu je glavna svrha bila dizanje židovske nacionalne svijesti naših osječkih Jevreja. Ne ulazeći u minucioznu kritiku pojedinih nazora i gledišta predavača, mora se reći, da je obzirom na svrhu svojeg predavanja upravo vanredno govornik i da je jamačno imao i veliki uspjeh, i to ne samo momentani, nego i trajni.

Govori sa krasnom ekavštinom, riječ mu teče sama, a iskrena je i istinska od početka do kraja. No glavna mu je odlika intuitivnost, kojom svoju temu iznosi i osjećaj, i to silni osjećaj, kojeg umije prenijeti i popuditi u auditoriju. Sav dušom i tijelom sin svojeg naroda, sa velikim zanosom i odlučnom voljom širi nauk eijonizma, koji treba da po čitavom svijetu rasijane Židove, njih oko 15 milijuna, zagrije za narodnu i državnu koncentraciju, u narodnoj židovskoj državi. Za to je po nazoru predavača sada najbolja hora, sada, gdje se svi narodi svrstavaju i kada mirovna konferencija u Parizu dijeli, sastavlja i razgraničava narode i države. Ona mora voditi računa i o Židovima, i to na temelju vječnog prava i istine. Svoje pravo ne treba da Židovi mole, oni ga zahtjevaju, ponošni i svijesni svoje historije, svoje kulture, velikog svojeg udjela kod svih historičnih i kulturnih činova svijeta u svim fazama i u zadnjem krvavom svjetskom ratu. Prema tome treba da Židovi imaju tri velike zadatke. Porodica i uski krug za svoje najbliže, država i narod, u kojem žive i sa kojim im je — dok su u njegovoj sredini — dijeliti dobro i zlo, i treće intenzivna težnja za ostvarenjem velikog ideala židovstva, što je vlastita slobodna država Palestina. Ta težnja treba da je vječna i neizbrisiva u srcu svakog Židova — pa bio on ma

gdje. Iz teorije treba preći na praksu, a Židovi, kad ne bi bili kadri da razviju dovoljno energije za postignuće ovog svojeg cilja i ideala, zaslužili bi onu sudbinu i onaj položaj, kojeg imaju, a taj je vječna i pozitivna unutarnja patnja i bol, koju nose i podnose kao vječni tuznjaci u svim državama svijeta. Riječi dra. Albale i njegove geste, njegova pojava, koja je podsjećala na likove Liliena, proizvele su dubok dojam i na najstarije i najkorjednije sunarodnjake, dok su se kod mlađe generacije usjekle duboko u srce i duše, da donesu onaj plod, kojeg predavač provocira i očekuje. (»Jug«, Osijek 16. o. mj.)

Makabejske priredbe u Zagrebu. Dne 15. o. mj. priredilo je Židovsko narodno društvo makabejsku proslavu. Radi ozbiljnih i teških vremena odu-

stalo je društvo od svake zabave, te je priredilo čednu ali dostojnu proslavu. Židovski mješoviti pjevački zbor uvodno je otpjevao Hatikvu, a nakon toga je predsjednik židovskog narodnog društva g. dr. Hugo Kon govorio o značaju makabejske slave. U gotovo jednosatnome govoru istakao je etiske momente, koji su bili pokrtalo djela Makabejaca i koja i danas moraju da ispunjaju židovski narod, koji se sprema na preporodni rad u staroj domaji. Iza ovog govora, koji je vrlo pažljivo saslušan, i izveo jak dojam, pjevao je pjevački zbor »Maoz cur«. Na koncu pozvao je g. Lav Stern prisutne, da se sjete židovskog narodnog fonda i da daruju za Nordauov grad.

— Proslava u židovskoj školi. Dne 16. o. mj. bila je u židovskoj školi

hanuka-svečanost. Sva školska djeca pod vodstvom svojih učitelja sakupila su se u velikoj dvorani bogoštovne općine, gdje je ravnatelj škole g. dr. M. Margel nakon molitve minha zapalio hanuka-svijetle. Srdačnim i lijepim riječima govorio je mališima o Makabejima, o njihovim borbama i revnovanju za uzdržavanje naše tradicije i uspostave samostalnosti židovskog naroda. Zatim pjevala su djeca Maoz cur. Dijeljenjem darova djeci svršila se ova lijepa proslava, za koju se trudilo ravnateljstvo i učiteljski zbor. Svečanosti pribivao je g. nadrabim dr. Hozea Jacobbi, a od predstojništva vidjeli smo tek gospodu Davida Spitzera i Lava Sterna.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejIsrael) za Jugoslaviju.

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. eion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 18. milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu a iznosili su god. 1918. oko 2 i pol mil. franaka,

Adresa za dopise: Ilica broj 31. I. kat. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obrt industriju d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom »svrhe«.

IZVANREDNA GLAVNA SKUPŠTINA Ž. N. F.

Na sjednici Velikog Akcijonog Odbora, koja se nedavno održala u Londonu, dugo se vijećalo o stanju i radu židovskog narodnog fonda. Sa strane upravnog odbora Žid. narodnog fonda u Haagu pribivali su sjednici članovi Akcijonoga Odbora Jean Fischer i J. K. Kann, te g. Nehemija de Lieme. G. de Lieme referirao je o stanju narodnoga fonda i istakao, da židovski narodni fond mora opet da koncentriše svoj rad na ispunjenje izvorne svoje zadaće: Kupovanje zemljišta i pošumljivanje Palestine. Iza duljega vijećanja, u kojem su naročito učestvovali američanski Židovi s Brandeisom na čelu, primljena je jednoglasno rezolucija, u kojoj se traži od svjetske cijonističke organizacije i pojedinih federacija, da svom snagom podupiru rad židovskog narodnoga fonda oko nabave sredstava za velike zadaće, koje mora da izvrši u najkraćem vremenu.

Iza sjednice Akcijonoga Odbora, održala se prvi put iza početka rata, izvanredna glavna skupština židovskog narodnog fonda, kojoj je predsjedao g. Kessler, a pribivali su gg. M. Usiškin, J. Rosof, dr. Viktor Jacobson, J. Šimon, J. Najdić, prof. O. Warburg i dr. A. Hantke. Predsjedatelj razlaže zašto nije mogla za vrijeme rata biti sazvana redovita glavna skupština. Sjeća se zatim usrdnim i toplim riječima preminulih direktora Wolfsohna i Členova, koji su stekli neprolazne zasluge za cijonizam i narodni fond. Na njihovo mjesto izabrana su gospoda Boris Goldberg i Nehemija de Lieme. Glavna skupština izrazila je svoju hvalu glavnom uredu kao i upravnom odboru, koji je za vrijeme rata djelovao u Haagu, te koji je židovskom narodnom fondu učinio vanredne usluge. Zaključeno je nadalje, da će od sada opet umjesto

komiteta stajati na čelu Židovskog narodnog fonda direktorij, pa je ta zadaća povjerena gosp. Nehemiji de Lieme.

O židovskom narodnom fondu. U mjesecu listopadu 1919. unišlo je na darovima za židovski narodni fond 232.816,58 franaka. Darovala je: Sjeverna Amerika 5215 dolara, Argentina Pes. 21.196, Nizozemska Hfl. 8188, Engleska L. 677, Poljska 104.185 maraka, Čehoslovačka 57.065 K, Rumunjska 70.000 leva i 120 maraka, Njemačka 43.842 maraka, Istočna Galicija K 70.643, Palestina L. 145, Belgija 5002 franaka, Alsacija i Lorena 3735 franaka, Zapadna Galicija K 41.813, Austrija K 40.015, Australija L. 70, Kurlandija L. 50 i Hfl. 105, Švicarska 1378 franaka, Jugoslavija K 20.841, Norveška 540 norv. K, Švedska 300 šved. kruna, Aleppo 500 franaka, Bugarska 100 maraka.

Palestina-tjedan u Argentini donio je 100.000 franaka, u kojoj su svoti iskazani i darovi Židova iz Chile-a.

U Sibiriji sakupljeno je u prva četiri mjeseca ove godine 354.000 rubalja za žid. narodni fond, a može se uzeti, da je ta svota medjutim znatno narasla.

Za vrijeme blagdana Sukota priredjene su po cijeloj Čehoslovačkoj Palestina-svečanosti.

U Palestini su bili dani Sukota u svim židovskim naseobinama, posvećeni sakupljanju za sadjenje gajeva židovske legije, koji bi se imali u počast na Galipolju, sinajskoj pustinji i u Palestini palih židovskih vojnika na različnim mjestima zemlje nasaditi. Poticaj za tu akciju, kojoj su se odazvali u velikom broju kolonisti, dali su vojnici 39. Židovsko-amerikanskog puka. U Zihron-Jakobu obvezali su se gotovo svi kolonisti, davati mjesečno stalnu svotu za samooporezovanje. Kolonija Petah-Tikva uvela je za sve isprave biljega u korist židovskog narodnog fonda. Komisija židovskog narodnog fonda za Palestinu izradila je naert, po kojem bi se

imala uvesti dužnost plaćanja maraka za sve Židove Palestine.

U Velikoj Britaniji, Alsaciji i Loreni, Grčkoj, Bjelo-Rusiji, u provincijama istočnog mora i drugim zemljama čine se velike pripreme, kako da se provedu sakupljanja za vrijeme Hanuke, koja će se upotrijebiti za Nordauov cvjetni grad.

Izkaz darova

za vrijeme od 20./XI. 1919. do 15./XI. 1919.

Samooporezovanje.

Banjaluca: po 10.— E. Poljokan, R. Nachmias, M. Gottlieb, po 5.— F. Poljokan, F. Levi, A. Salom, J. Eisenberg, L. Kohn; po 4.— Izo Levi, po 3.— H. Steinhaufl, J. Nachmias, po 2.— Ela i Leon Poljokan, Bukica, Sultana, Roza i Matilda Nachmias, Izidor, Avram i Salamon Altarae, Janka i Gisela Quittner, L. Levi, Ernest Gottlieb, Mita Izidor i Zadik Levi, Rafael, Bukus, Albert i Angela Levi, Lina Berger, Ella Herzler, Hami Salom, Flora Salom, I. Steinhaufl, Sarina Papo.	117.—
Pakrac. Po Libanoniji za mjesec rujana i listopad	44.—
Varaždin Herman Herzer	10.—
Zagreb. Benot Cijon 50.—, po 25.— Artur Fürst, Oskar Fürst, Robert i Mina Fürst, Šandor Fürst, Rega Fürst	120.—
	270.—
	441.—

Škrobiec.

Sarajevo. S. Maestro 31.—, Simha Salom 26.44, Estera Katan 12.—, Ella Pardo 2.60, Sara Uziel 3.—, Jakob Levi 10.—, Jakob Montilja i sinovi 49.—, Milka Hirschl 6.40, Josef Moric Finzi 14.—, Albert Papo Sasson 4.—, Silvio Papo 15.—, Erna Papo 11.—, Simon Katan 36.—, Jakob Kohen 18.—, Bukica Kamhi 2.—, Morje Israel 7.60, Žid. nac. društvo 12.—, Kamhi Salom 17.—, Estera Pinto 34.—, Albert Attijas 2.82, S. Kabiljo 11.—, Loti Kabiljo 21.38, Lenka Kajan 40.36, G. Farby 5.74, Cili Altanae 11.—, Mazalta Attijas 10.28, Matilda Montilja 17.90, S. Lövin-

ger 4.42, Levi i dr. 5.—, Roza Sumbulović 10.—, Sumbula Finzi 5.—, E. Levi 15.70, Hami Maestro 2.—, Irena Neuman 11.08, Jakob Ast 5.—, Jakob Zwecher 20.68, Goldstein 4.40, Abraham I. Altarac 11.—, Moise Jakob Pardo 13.—, Erna Pesach 10.—, Moise I. Kattan 85.20, Sinovi Menachem Alkalay 11.30, Mosko Danon 10.80, Salamon D. Papo i brat 7.24, Jak. Musufija 20.20, Gisela Schiller 140.—, Elza Bäcker 25.70, Elias A. Kajon 4.20, Jakob A. Kappon 3.20, Regina Nachmias 4.—, Nada Abinun 4.56, Salamon Danon 3.34, E. Peteki 4.—, Laura Landau 10.—, Laura Landau 10, Laura Levi 18.04, Roza Finzi 39.37, Papo 22.—, Bukus Kamhi 6.—, Bjanka i Lotti Samokovja 6.86, Haim Ozmo 20.—, Luna Montilja 9.—, Regina Levi 13.—, Nachman Papo 3.36, R. Kabiljo, 10.—, Julius Singer 51.36, Regina Perera 77.82, Klara Peris 3.—, Isidor A. Papo 1.04, Mirjam Danon 50.—, Vita Kajon 6.—, M. Katarivas 6.50, Rahela Montilja 73.—, H. Atias 12.32, Estera Kampus 25.36, Insp. Djaen 6.—, Sari Perera 4.02, Šarka Maestro 22.32, Daniel S. Kabiljo 10.—, Avram Maestro 29.42, Ema Altman 31.70, Albert Alkalay 26.73, Klara Eškenazi 11.64, Rahela Danon 6.—, Klara Altarac 4.80, Mica Neumann 6.14, Šarika Papo 6.50, Osias Appel 3.02, Sabina Rosenrauch 7.20, Gnacija Papo 4.86, Erna Israel 6.70, Kika Levi 6.—, Flora Finzi 9.24, Rena Finzi 12.86, Erna Atijas 10.10, Rahela Finzi 20.34, J. Pinto 10.—, Sara Konforte 11.70, Liza Levi 13.40, Silvio Papo 2.—, Mihael Kampus 10.90, Rebeka Pinto 2.54, Sal. Ovadija 1.34, Flori Altarac 8.14, Luna Mačoto 4.—, Kantor Alkalay 32.02, V. Levi 40.20, Roza Pollak 10.—, Bernh. Weitzner 15.93, Roza Dohani 54.—, Luna Deutsch 17.32, Ida Jellinek 6.80, Jakob Maestro 14.30, Natan Horovitz 2.—, Zeichner Lomi 29.30, Jakob Sternberg 40.80, Mazalta Atijas 11.—, Ilka Berger 5.57, Moric Finzi 13.—, Ella Ungar 10.36, Ast Ana 10.14, Hana Kabiljo 64.—, Salamon Leon Levi 8.20, Adolf Weitzner 7.20 2037.22
Vukovar: Vilim Engl 30.—
Zagreb: Clara Barmaper 60.98, Žiga Neumann 22.82, dr. H. Jacobi 6.—, H. Herzer 18.—, J. Cohen 43.—, R. Lausch 21.—, H. Hochsinger 14.20, Steiner naslj. 62.80, J. Engelsrath 30.—, Betelheim 100.22, J. Kolman 29.42, M. Bril 6.—, S. Bauer 15.—, S. Spitzer 32.—, Ulman 56.22, Schwarz 25.36, Beck 33.80, Bela Schwarz 11.04, Liter. sast. 54.04, Benot Cijon 47.23, M. Müller 24.80 675.95
Križevac: Po Zori Hirschl, Bne Jisroel 154.18, Zora Hirschl 118.65, Jakob Hirschl 32.15, Sam. Grossmann 24.—, Jos. Goldberger 10.—, Pscherhof i sin 1.02 340.—
3083.17
Zlatna knjiga.
Sisak: Ignac i Laura Ascher prig. srebrnog pira 500.—
Vukovar: Etelka Frisch sak. prig. novorođ. Ivana Steimera n. i. istog 400.—
Križevac: Kod zaruka Vete Hirschl—Marko Deutsch 500.—
1400.—
Mirovni čekovi.
Zagreb: Vatroslav Fleischhaecker 50.—
Obnova Palestine.
Vinkovci: Ema Lederer 10.—
Masline.
Osijek: Žiga Kišicki n. i. Heda Platzner u gaj Ružice Kišicki 10.—
Daruvar: Za otvorenje vrta »Žid. cml. društva« po 100.—, Žiga Goldstein, Rudolf Berkeš, Ljud. Kempner, Paula Kempner, po 20.— Berta Kohn svega 42 drva u Herzl šumu Juea Schmutzer n. i. pok. Em. Löwinger 50.—, Jakob Lö-

winger 60.—, Joh. Wiesner 40.—, Juea Schmutzer n. i. Rožalija Löwinger 50.— u vrt »Ester« Ida Pollak u. i. Maks Kempner 20.—, Žid. oml. društvo n. i. Olge Pfeiffer 100.—, Margita Holzer n. i. Marte Holzer 10.— svega 750.—
Zagreb: U gaj dr. Lichta D. R. n. i. dr. B. Stein 20.—, Filatel. grupa 30.—, Regina Neuman n. i. Sime Neumann n. 10.—, N. N. in. i. Eisenstädter 10.—, P. R. n. i. Vera Szücz 10.—, svega 8 maslina. U vrt Davida Anhalzera: Ljubica po 1 stablo n. i. Regine, Lazara i pok. Davida 30.—. Umjesto vjenca pok. Slavka Aschneru, otvaraju mu prijatelji gaj sa 350.—, Alfred Schrenger 50.— obit. Adolf Lausch 100.—, Adolf Licht 100.—, Artur Fürst 40.—, Frida Lausch 100.—, Gizela Rechnitzer 20.—, Ivan Rechnitzer 20.—. — svega 78 masline. U gaj dr. Jakobi n. i. Herman i Vilim Licht 500.—, dr. Is. Politzer 30.—. U gaj Gjure Hermana Olga n. i. Helene Herman 50.— i Gjure 50.—, u Herzl šumu n. i. Aneta Weiss 100.— 1620.—
Požega: Prigodom zaruka Blanke Bienenfeld—Feliks Berger n. i. istih u vrt Mire, cijon. org. Požega 370.—. Kod svatova Mire i Drag. Goldberger u vrt Hermine Pollak 80.— 450.—
Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja: Bukica Altarac sab. n. i. pok. Sara Altarac po 10.—, Avram Altarac Bukus Alkalay, David Atijas svega 30.—. Ostatak čist. prihoda Herzl svečanosti, 191.— sve u Herzl šumu. Moise I. Montilja prig. smrti majke suprugine u gaj Joh. Than 100.— 321.—
Brčko: Po Mies. cijon. org. sak. na sielu n. i. Santo i Regina Alkalay 158.—, Rafo i Rena Almužlino 59.—, Rika Levi n. i. pok. Anice Pinto 20.—, sve u gaj J. Than 237.—
Bjelovar: Dr. Drag. Ländler n. i. i gaj Dr. Licht 100.—
Vukovar: Kod svatova Paule Stein—Ad. Weinberger Leop. Šohr n. i. Fani Stein 20.— i n. i. Herman Stein 20.— u Herzl šumu 40.—
Koprivnica: Jakob Rosenberg sak. kod Paule Leitner 80.—
3608.—
Darivanje zemlje.
Banja Luka: »Deborah« n. i. pok. družice Zlate Levi r. Sumbulović 50.—
Zagreb: Žiga Neumann n. i. Rikard Herzer 100.— n. isto ime Slavko Bril 50.—
200.—
Nahla.
Zagreb: po 50.— Jos. Hajon, Luna Hajon, po 20.— A. Levi, P. Goldstein, A. Alkalay, Mavro Atijas, D. Finzi, David Finzi, Moric Alkalay, Sado Levi, Neli Finzi, Berta Alkalay, Klara Levi, Bianka Goldstein, Matija Freund za izgublenu okladu sa Jos. Cohen 500.—, Nedolična maplatja truda Josipu Cohenu od tt. Rožankovski i drug 200.—; Ludwig Kohn 62.—, Ig. Hahn 40.— 1142.—
Vukovar: Po Gabrieli Lang sakupljeno prig. blagdana I. h. Hirth 300.—, S. Frank 200.— po 100.— Engl Vilim A. Herzog, V. Stein, E. Steiner, po 50.— S. Frank, R. Fischhof, M. Messner V. Wertheimer, po 20.— A. Herzl, M. Winkler, po 15.— A. Gutman po 10.— I. Hirth, L. Kaiser, M. Klein, prig. svatova Feigenbaum sak. 56.— 1191.—
Daruvar: Po omlad. društvu: prig. svat. Kohn—Spitzer po 20.— Weiss, S. Berger, S. Fleischhaecker, po 10.— Peho, M. Spitzer, M. Fleischhaecker, J. Spitzer, S. Spitzer, A. Weiss, J. Kohn, po 5.— L. Berger, D. Madina po 4.— ud. Spitzer, Schweizer, N. N. po 2.— Atlas 154.—
Zemun: Darovi u hramu prig. vel. praznika: Aleksa Podvinetz 500.—, Fritz Kronstein 400.— po 300.— Dr. S. Sonnenfeld, Emil Herzl, po 200.— Bela

Sonnenberg, po 100.— Jos. Kronstein, Simon Grossman, Sigm. Rotter, Jakob Bondi, Dr. A. Schön, Avram Deutsch, ing. Herz, po 50.— Hugo Kohn, J. Pisker, Jul. Wiegenfeld, Ig. Tagleicht, dr. A. Band, Em. Samlajc, Moric Herzl, Leo Deutsch, Jos. Sasson, Mair Sasson, po 30.— B. Binder, po 20.— S. Kohn, G. Tagleicht, po 10.— H. Schnitzer, Leo Adler, I. Alkalay 3000.—
Pakrac: Ružica Straus sak. kod vjenč. Isidora i Henke Bienenfeld 110.—
Visoko: Isak Kabiljo kod tore 200.—, Žadik Danon 20.—, Mordo Pater 2.— 222.—
Varaždin: Prig. 15 god. braka Vike i Armin Heinrich sak. Ivka Heinrich i Cilika Straus 50.—
5869.—
„Nordanov grad“.
Požega: Maks Steiner 50.—
Beograd: Poslao Žak. Frid i A. Azriel: kod svatova Levi—Kabiljo sak. Kadmonović 500.— Hazan—Ruben 110.—, Karić 80.— 690.—
Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja: Žid. nac. društvo porez na ulaz. Simhat-Tora zabave 1200.—, Aleks Oppermann 200.—, Bela Adler 200.—, David Rechter 150.—, Erna Altarac sab. u kući Avram Jakob Altarac 160.—, T. Goldstein sab. kod vjenčanja Levi-Majo 100.—, Herman Dohany 100.—, Teta Demitović 50.—, Simha Salom izg. okl. i dob. kod kartanja 40.—, Raf. Atijas prig. vjenč. Levi-Majo 30.—, David Baruch 30.—, Eliahu Kabiljo 30.—, Elias Pinto 25.—, po 20.— M. Avram, Katan, Avram Kalmi Altarac, dr. Moric Levi, N. Gaon, dr. M. Levi, po 10.— Moise Montilja, Gabriel Levi oklada, Haham Bahor Maestro, Sal. M. Kathan 2455.—
Pakrac: »Libanonija« za prodane brošure 17.—
Sisak: Maks Neuberger 10.—
Rijeka: Müller 1500.—
Osijek: Oton Fischer za dug Lavu Zimmermannu 20.—
Križevac: Kod svatova Stefa Hirschl—Ferdo Schwarz 850.—
Zagreb: Prigodom Makabejske svečanosti građanskog društva sakupljeno 2020.—, Dr. Robert Rosenberger 80.—, povodom imenovanja Marka Langa ravnateljem, M. Lang 100.—, Albert Baum 30.—, po 20.— dr. D. Steinhardt, Rechnitzer, Armin Baum, ing. Ofner, M. S. za štetan odlazak u Švicarsku 20.—, N. N. 50.—, prig. Bertimila u kući S. Levi sak. 320.—, Drag. Haslach 20.—, zaruke Rosenbaum—Glück 100.—, Srećko Schwarz 92.—, Sal. Kabiljo, O. Schlosser, Z. Levi i Kikinjs 20.—, dr. B. Stein za primljeni honorar 10.—, Ad. Weiss za ućinj. uslugu Dirnbach 20.— i dr. Licht 100.—, Herm. Müller za ozdravljenje 150.— 3212.—
Vinkovci: Edita Mechner umj. Hartuka svjećice 50.—
8854.—
Dječji sabirni arei.
Sarajevo: Naumi Levi Poljokan 72.—, Šarlota Abinun 100.— 172.—
Zagreb: Hilda Pollak 50.—, Ivo Kraus 50.—, Stefa Stern 140.—, Irena Müller 150.—, Ella Scheibner 345.—, Nada Eisenstädter 54.—, Edita Weiss 46.—, Edna Weiss 23.30.— 866.30
1038.30
Za žrtve pogroma.
Zagreb: P. R. 30.—, S. M. 200 230.—
Unišlo je dakle iz Hrvatske,
Prigled.
 Slavonije i Dalmacije K 17.928.25
 Iz Bosne i Hercegovine K 5.494.22
 Iz Srbije K 690.—
Ukupno K 24.112.47
Unišlo je dakle od 1. januara 1919. do 20. novembra 1919. svukupno K 391.792.01
Pisak izdane »Merkur« d. d. Broj 33.